

KAJ POMENI ŠOTA ZA NAŠE VRTOVE ?

Vrtne rastline, od dreves, grmovnic, trajnic pa do čebulnic, enoletnic in trate, rastejo v vrtni prsti. Šota ni naravni material našega prostora in vrtna prsti nikakor ne more zamenjati.

Res pa je, da po naših vrtovih gojimo tudi nekatere eksote, ki so doma v krajih, kjer je šota naravna podlaga za njihovo rast. Če že ne čista, pa je vsaj sestavni del naravnega rastišča. Ali pa je njihovo naravno rastišče rahlo, propustno in kislo, in jim takšnega moramo ustvariti tudi v vrtu, sicer jih ne bi mogli gojiti.

Šota je za moderno vrtnarsko tehnologijo nepogrešljiva pri gojenju lončnic, enoletnic in drugih sadik. Pri naravi prijaznem vrtnarjenju na vrtu, kjer gojimo drevesa, grmovnice, trajnice in trato, pa seveda tudi zelenjavo, pa šote potrebujemo zelo malo.

izkopana največkrat v severni Evropi v ogromnih dnevnih kopih, zaradi katerih so opustošene cele pokrajine. Če ima to kaj opraviti z ekologijo, pa prav res ne vem!

Šota je seveda pripomogla k temu, da je transport rastlin, posajenih v lonce, postal relativno poceni, ker je lahka. Tako ni problem pripeljati kamionov in kamionov rastlin iz Nizozemske in drugih držav, ki pri gojenju rastlin uporabljajo 'moderne tehnologije' z uporabo skoraj izključno šote z dodatki, predvsem kemičnih gnojil, namesto vrtna prsti. Vrtni centri so prepolni takšnih rastlin, ki delujejo na pogled prečudovito, vsaj kak teden od njihovega prihoda na prodajne pulte. Žal pa je resnica tudi, da velika večina teh rastlin, kupljenih za ne prevelik denar, v kratkem času premine in jih po naših vrtovih vidimo bore malo. Glede na zabeležene Transporte v Slovenijo, bi jih pač moralo rasti in cveteti mnogo več!

Pa vrtna prst ni nič drugega, kot mešanica glinastih in peščenih delcev, ki pri nas nastajajo v naravi spontano in primesi organskih delcev. Ti organski delci so v gozdnih tleh razpadli ostanki vejic in listja. Na polju je to nekoč bil hlevski gnoj, danes pa vedno bolj pogosto le zaorani ostanki rastlin (koruzna, pšenična in druga slama, rastline za zeleno gnojenje), na vrtu pa v zemljo vkopano listje, slama in drugi ostanki odmrlih rastlin, po zemlji položene in razpadajoče organske zastirke, kompost in kompostu podobna gnojila. Na pravilno razmerje peščenih in glinastih delcev v zemlji lahko vplivamo tako, da preveč glinasti zemlji dodamo pesek, preveč peščeni pa glinasto prst.

Za takšne rastline je seveda tudi v vrtu šota skoraj nujna ali pa je njena uporaba najbolj enostavna, čeprav bi zanjo lahko našli nadomestila. Ampak takih rastlin je malo. To so recimo vsi rododendroni, azaleje, kamelije, skimije, praproti in še kaj bi se našlo. Ogromna večina šote, ki se jo porabi po naših vrtovih, pa se porabi predvsem zaradi lagodnosti, nevednosti ali kar tako brez pravega vzroka in brez prave koristi. Ker jo pač prodajajo vsepovsod in ker jo je pač najlažje dodati prsti. Tisti, ki zagovarjajo njeno uporabo, največkrat rečejo, da z njenim dodajanjem poskrbimo za humus v tleh. To je sicer res, vendar je virov humusa v naši naravi tudi sicer nešteto in so seveda obnovljivi in tudi dosegljivi. Predvsem pa z njihovo uporabo ne vnašamo v tla nekega tujega materiala, ki z našo vrtno prstjo nima nobene povezave. Tudi tisti, ki pravijo, da vrtnarijo naravi prijazno, ali celo ekološko, velikokrat porabijo ogromno šote, ki je bila

Navadna zemlja, pognojena z organskimi dodatki iz našega okolja, ohranja plodnost iz leta v leto, čeprav ne uporabljamo dodatkov iz šote in tudi ne kemičnih gnojilnih dodatkov. Le za tiste rastline torej, ki so doma tam, kjer je v naravi šota ali izrecno potrebujejo kislota tla, je smiselno tudi v vrtu pomagati si s šoto. Čeprav tudi v naših gozdovih na nekaterih kamninah nastajajo kislota tla, tudi pod vplivom razpadajočih delov rastlin, ki na njih rastejo. Ampak teh specialnosti običajen vrtničkar ne more vedeti in tudi v tuje gozdove ne bi bilo primerno hoditi z vrečami po kislota prst za naše vrtnice rastline.

Zato bomo nekaj šote seveda potrebovali tudi, če bomo skušali vrtnariti čimbolj naravno in naravi prijazno. Vsekakor pa mnogo manj, kot je sedaj.

Tekst:

Jožica Golob-Klančič

univ. dipl. ing. hort.

Fotografije:

Mojca Rehar Klančič

univ. dipl. ing. agr.